

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอรัตูพนม จังหวัดนครพนม*
DEVELOPMENT GUIDELINES FOR COMMUNITY BASED TOURISM OF NA THON
COMMUNITY, THAT PHANOM DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE

จิรภาส หลอดเงิน¹, สามารต์ อัยกร²

Jirapart Lordngoen¹, Samart Aiyakorn²

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร^{1,2}

Sakonnakhon Rajabhat University, Thailand.^{1,2}

Email : jirapartmsu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของชุมชนนาถ่อนในการพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยว 2) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการท่องเที่ยวชุมชนนาถ่อน อำเภอรัตูพนม จังหวัดนครพนม 3) เพื่อสร้างแนวทางและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ได้แก่ ข้าราชการส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นของจังหวัดนครพนม ผู้ประกอบการ ประชาชนชาวบ้าน และประชาชนในพื้นที่ตำบลนาถ่อน อำเภอรัตูพนม จังหวัดนครพนม ทั้งหมด 10 คน และในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม โดยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้งหมด 12 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทและศักยภาพของชุมชนนาถ่อน ในการฟื้นฟูและความร่วมมือหน่วยงานภาครัฐยังขาดความเชื่อมโยงและร่วมมือกับชุมชนนาถ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง และเส้นทางการเดินทางเข้าชุมชนไม่เอื้ออำนวยให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง ด้านการบริหารการท่องเที่ยว ชุมชนมีศักยภาพและมีความพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว ทั้งที่พัก อาหาร การแสดงต้อนรับแหล่งท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์ในภาพรวมของจังหวัดเพื่อเพิ่มกลุ่มของนักท่องเที่ยวให้ใหญ่ขึ้น 2) วัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าไทกวน อาหารที่มีรสชาติอร่อย โดยใช้วัตถุดิบจากชุมชน ที่พักแบบโฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวพร้อมให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม คือจุดแข็ง (Strengths) ของชุมชนนาถ่อน ผู้นำเที่ยวที่ขาดองค์ความรู้ด้านต่างๆ และการเดินทางเข้ามายังชุมชน การประสานงานระหว่างภาครัฐ คือจุดอ่อน (Weaknesses) ของชุมชนนาถ่อน การผลักดันนโยบาย Soft Power ของรัฐบาล รถไฟรางคู่ที่กำลังดำเนินการสร้างและจะตัดผ่านท้ายชุมชน และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนนาถ่อน คือ โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของชุมชนนาถ่อนคือ ขาดผู้นำเที่ยวภาษาต่างประเทศ และงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน 3) การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอรัตูพนม จังหวัดนครพนม มุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “มุ่งสู่การ

เป็นชุมชนท่องเที่ยวในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ” ประกอบไปด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ชุมชนเข้มแข็ง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผู้คนสามัคคี ยุทธศาสตร์ที่ 3 เทียบดีที่น่าถ่อน และ ยุทธศาสตร์ที่ 4 เชิดชูอนุรักษ์วัฒนธรรม

คำสำคัญ : 1. การท่องเที่ยวโดยชุมชน 2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนนาถ่อน 3. การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ABSTRACT

The purpose of this study is 1) to examine the context and potential of Na Thon community to develop into a tourism community, 2) to analyze the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of tourism in Na Thon community, Nakhon Phanom Province 3) and develop policies and strategies for community tourism development in Nathon communities That Phanom Nakhon Phanom Province. A target group of 10 people was employed using individual in-depth interviews. Participants included central government and Nakhon Phanom local officials, entrepreneurs, local philosophers, and people from Nakhon subdistrict, That Phanom district, and Nakhon Phanom province. Group discussion methods were used to collect data to analyze strengths, weaknesses, opportunities, and threats. The samples were purposely selected of 12 individuals to formulate tourism development guidelines. Total 22 people.

The research findings are as follows: 1) Regarding the context and potential of the Na Thon community in terms of restoration and cooperation: Government agencies still lack connectivity and collaboration with the Na Thon community in tourism development. In terms of tourist attractions or activities, there is a lack of amenities such as toilets at some tourist sites, and the transportation routes to the community do not adequately accommodate tourists traveling by public buses. In terms of tourism management, the community shows potential and readiness to welcome tourists, including accommodations, food, and hospitality. However, there is a lack of overall provincial publicity to attract a larger tourist demographic. 2) The distinctive culture of the Tai Kuan tribe, delicious local food sourced from the community, homestay accommodations, and tourist attractions are strengths of the Na Thon community. Weaknesses include tour leaders lacking various knowledge, accessibility to the community, and coordination between government agencies. Opportunities include leveraging the government's Soft Power policy, the ongoing construction of a dual-track railway passing through the community, and the

community's tourism resources. Threats include a lack of foreign tour leaders and budget for community tourism development. 3) The presentation of guidelines for tourism development by the Na Thon community, That Phanom District, Nakhon Phanom Province, aims to achieve the vision of becoming a recognized tourist community promoting and developing quality tourism products and services at the national level. This includes four strategies: Strategy 1: Strengthening the community. Strategy 2: Community solidarity. Strategy 3: Quality tourism in Na Thon. Strategy 4: Promoting cultural conservation.

Keywords : 1. Community Based Tourism 2. SWOT Analysis of Na Thon community 3. Community tourism development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การท่องเที่ยว เป็นหนึ่งในนโยบายและเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารของรัฐบาลหลายประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้อย่างมากให้กับประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญในการผลักดันประเทศให้เดินหน้า โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2564) ได้สรุปรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2563 ไว้ว่า รายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมดมีมูลค่า 9,041,704.71 ล้านบาท จากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดประมาณ 179 ล้านคน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม รวมทั้งมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น โดยหนึ่งในจุดหมายหลักของนักท่องเที่ยวคือจังหวัดนครพนม โดยในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดนครพนม มีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวน 2,106.51 ล้านบาท มีนักท่องเที่ยวมาเยือน จำนวน 1.131 ล้านคน โดยแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนม (2563) จะส่งเสริมและพัฒนาความพร้อมของแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยว 3 ธรรม ซึ่งประกอบด้วย ธรรมะ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม โดยมีหลักการอยู่ 5 ข้อดังนี้ 1) ยกระดับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 2) ยกระดับและพัฒนากิจกรรมการเดินทางเข้ามาในจังหวัดตามเส้นทางพญานาค 3) การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ไว้ในวิถีความเป็นอยู่ของความหลากหลายของชาติพันธุ์ 4) การส่งเสริมแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ 5) การส่งเสริมให้มีแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มมากขึ้น โดยหนึ่งในชุมชนที่น่าสนใจ และกำลังทำการเร่งพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดนครพนม คือ ชุมชนนาถ่อน ตำบลนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ชุมชนนาถ่อน หรือชุมชนชาวชนเผ่าไทกวน เป็นชุมชนโบราณ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง มีการตั้งถิ่นฐานบริเวณนี้เป็นเวลาหลายชั่วอายุคน จุดที่ตั้งของชุมชนอยู่กึ่งกลางระหว่างอำเภอธาตุพนม และอำเภอเมืองนครพนม เหมาะแก่การแวะท่องเที่ยวและยังมีการสืบทอดภูมิปัญญาการตีเหล็กแบบโบราณของชนเผ่าไท และยังมีการแสดงทางวัฒนธรรม คือฟ้อนตีเหล็ก ซึ่งเป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์

โดดเด่น มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าไทกวน รวมไปถึงยังมีบ่อเกลือสินเธาว์โบราณ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมได้ (ณัฐชนันท์ ปลายเนตร และศุภชัย ปลายเนตร, 2546)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ชุมชนนาถ่อนถือเป็นชุมชนที่มีความพร้อม ในการพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวต้นแบบของจังหวัดนครพนม เนื่องจากมีความพร้อมทั้งทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม แต่ยังไม่สามารถพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวได้เต็มรูปแบบจึงเป็นปัญหาของชุมชน การวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาเพื่อหาคำตอบว่า บริบทและศักยภาพของชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการท่องเที่ยว ชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร และหาแนวทางและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม ว่าควรไปในทิศทางใด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 บริบทและศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร

2.2 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการท่องเที่ยวชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร

2.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน ควรไปในทิศทางใด

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงบริบทและศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม

3.2 ได้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการท่องเที่ยวชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม

3.3 ได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารปฐมภูมิ (primary data) ได้แก่ เอกสารราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร บทความ และเว็บไซต์ต่างๆ

4.2 ศึกษาเอกสารทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาไว้ดังนี้

4.2.1 กำหนดแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารราชการ งานวิจัย บทความ วารสาร และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว

4.2.2 คำถามในแบบสอบถามนั้นได้กำหนดให้มีความเหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม

4.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การถอดความจากการจดบันทึก

4.3 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group)

4.4 การวิเคราะห์ swot analysis และ tows matrix

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักการเมืองและข้าราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลนาถ่อน อำเภอรือเสาะ จันทบุรี กลุ่มที่ 2 ข้าราชการในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชุมชน ผู้ประกอบการในชุมชนนาถ่อน อำเภอรือเสาะ จันทบุรี กลุ่มที่ 4 นักวิชาการ อาจารย์จากวิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม จำนวนรวม 13 ท่าน 2) จัดทำสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ซึ่งประชากรที่เลือกในครั้งนี้ ล้วนเป็นผู้นำ ผู้ประกอบการ และผู้อาศัยในชุมชนนาถ่อน อำเภอรือเสาะ จันทบุรี ซึ่งประเด็นในการอภิปรายนั้น จะมุ่งหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอรือเสาะ จันทบุรี จำนวนรวม 12 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย สมุดบันทึก เครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง และแบบสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านความร่วมมือและการฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว ด้านที่ 2 ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่ 3 ด้านบริการการท่องเที่ยว ด้านที่ 4 ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย 1) ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลนาถ่อน อำเภอรือเสาะ จันทบุรี นครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม และภาคเอกชนในพื้นที่ตำบลนาถ่อน อำเภอรือเสาะ จันทบุรี 2) เมื่อได้นัดหมายกับหน่วยงานต่างๆแล้ว จึงเข้าดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะเฉพาะ 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ 4) นำข้อมูลที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและนำมาจัดหมวดหมู่ และ แยกประเด็น เพื่อเตรียมดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้วนำมาวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำข้อมูลต่างๆที่ได้มาอธิบายถึงความเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาประเมินศักยภาพของชุมชน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ swot analysis เพื่อวิเคราะห์หา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาโดยชุมชนนาถ่อน และนำประเด็นที่ได้มาแยกประเด็น เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ตามเครื่องมือ tows matrix เพื่อนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาออกแบบแนวทางการพัฒนาโดยชุมชนนาถ่อน และกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวของชุมชนนาถ่อน เพื่อเป็นต้นแบบชุมชนท่องเที่ยว ต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 บริบทและศักยภาพของชุมชนนาถ่อนในการพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยว มีผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้ 1) ด้านความร่วมมือและการฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว มีการสนับสนุนจากภาครัฐแต่มีไม่มาก

นัก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาถ่อนมีส่วนสำคัญในการจัดสรรงบประมาณ สำหรับภาคเอกชนก็มีส่วนในการช่วยสนับสนุนในช่วงเทศกาลเท่านั้น นอกจากนี้การฟื้นฟู ดูแลแหล่งท่องเที่ยวจะทำโดยคนในชุมชนเอง 2) ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการจัดเส้นทางท่องเที่ยวและป้ายบอกทางเพื่อความสะดวกในการเดินทาง และยังต้องเพิ่มเติมในด้านของห้องน้ำ จุดทิ้งขยะ และลานกิจกรรม 3) ด้านการบริการการท่องเที่ยว ในความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการจัดเวรยามกันของคนในชุมชน อีกทั้งยังมีโฮมสเตย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานไว้คอยบริการ ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น คือ อุปกรณ์งานบ้าน งานครัว งานสวนจากเหล็ก และผ้าทอพื้นเมือง อาหารที่นำมาบริการนักท่องเที่ยวล้วนมาจากผลิตภัณฑ์ในชุมชน และประเพณีที่สำคัญในชุมชน ได้แก่ งานบวงสรวงปู่ตาแสง แห่เทียนเข้าพรรษา และงานลอยกระทง 4) ซึ่งเทศกาลที่กล่าวมานี้ จะมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชนเผ่าไทกวน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของชุมชน ในช่วงเวลาปกติแล้ว หากมีนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่มา ทางชุมชนจะมีการพอรำต้อนรับและมีพิธีบายศรีสู่ขวัญให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย ซึ่งในการต้อนรับนักท่องเที่ยว คนในชุมชนที่มาต้อนรับจะแต่งกายด้วยชุดชนเผ่าไทกวน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในการจัดให้มีหรือสนับสนุนบริการด้านสารสนเทศแก่นักท่องเที่ยวนั้น ทางชุมชนได้รับการสนับสนุนจาก 3 หน่วยงานหลักๆคือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครพนม ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสิ่งที่ชุมชนได้รับหลักๆจะเป็นในด้านของเอกสาร แผ่นพับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวต่างๆในชุมชน ซึ่งในปัจจุบันชุมชนนากล่อนมีการตั้งเพจเฟซบุ๊กของชุมชน คือเพจ ชุมชนไทกวน ท่องเที่ยววัฒนธรรมข้าวเหนียวแห่งลุ่มน้ำโขง ซึ่งสามารถติดต่อสื่อสาร ขอข้อมูลจากชุมชนได้โดยตรง ในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวชุมชนนากล่อนเดินทางมาได้ 2 ทางหลักๆ คือรถยนต์ส่วนตัว หรือรถโดยสารประจำทาง แต่ต้องนัดหมายล่วงหน้ากับชุมชนให้มารับที่ปากทางเข้าตัวชุมชน ซึ่งภายในชุมชนการเดินทางสามารถจ้างเหมารถรับจ้างพ่วงข้างของคนในชุมชนได้ ซึ่งในการเดินทางเข้ามายังชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถส่วนตัว ยังต้องได้รับการพัฒนา และภายในอนาคต จะมีรถไฟรางคู่ตัดผ่านที่ท้ายชุมชน จึงต้องวางระบบการขนส่งในชุมชนให้ดีและพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มขึ้นด้วย ในด้านการตลาดการท่องเที่ยว มีการจัดทำแผนการตลาดการท่องเที่ยวขึ้น ชุมชนนากล่อนให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างมาก นั่นคือเสร็จหน้านา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลนากล่อนก็ได้จัดทำเป็นแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ แต่ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ในด้านการจัดให้มีหรือสนับสนุนการสร้างเส้นทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนที่น่าสนใจในชุมชนหลายจุด ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวหลักๆจำนวน 9 จุด คือ วัดศรีมงคลนากล่อน ศาลปู่ตาแสง โฮมสเตย์ ศูนย์วัฒนธรรมชนเผ่าไทกวน ดอนชุมชน ปล่องพญานาค ใบเสมาพันปี บ่อเกลือสินเธาว์ และป่าชุมชน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ จะมีกิจกรรมต่างๆในนักท่องเที่ยวได้ร่วมด้วย ในด้านการจัดให้มีหรือสนับสนุนการโฆษณาประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวขึ้น ในปัจจุบันช่องทางในการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนนั้นมีทั้งการจัดทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับแนะนำสถานที่และเส้นทางท่องเที่ยว และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลลงเว็บไซต์ของสำนักงานต่างๆและของทางจังหวัดนครพนม อีกทั้งยังมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครพนม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน อีกทั้ง

ยังมีเพลงของทางชุมชนเอง คือ ชุมชนไทกวน ท่องเที่ยววัฒนธรรมข้าวเหนียวแห่งลุ่มน้ำโขง ซึ่งจะเป็นการแจ้งข่าวสารจากชุมชนโดยตรงซึ่งผู้ดูแลเพลงเป็นคนในชุมชนเอง

5.2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

นักวิจัยได้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนก่อนหน้านี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการจัดทำสารสนเทศกลุ่มเฉพาะ ดังรายละเอียดดังนี้

5.2.1 จุดแข็ง (Strengths) พบว่า ชุมชนนาถ่อนมีวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาที่โดดเด่นและหลากหลาย เพราะมีการอนุรักษ์รักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองไว้ มีการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรในการท่องเที่ยวต่างๆอยู่เสมอ การเดินทางในหมู่บ้านสามารถเดินทางได้อย่างสะดวกสบาย เพราะเป็นถนนลาดยางทั้งหมด ไปมาหาสู่กันง่าย มีป้ายบอกทาง มีป้ายบอกเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คนในชุมชนมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี มีความสามัคคีกัน และให้ความร่วมมือในการผลักดันชุมชนท่องเที่ยว ผู้นำในชุมชน มีทักษะในการเป็นผู้นำสูง และสามารถนำพาคนในชุมชนพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนท่องเที่ยวได้ อาหารประจำถิ่นทำมาจากผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษในชุมชน มีรสชาติอร่อยและมีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีโฮมสเตย์พร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว มีเส้นทางท่องเที่ยวที่ชัดเจน น่าสนใจ และมีกิจกรรมในการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงวิถีชาวนาถ่อน

5.2.2 จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า ชุมชนขาดการจัดการดูแลแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบทำให้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งทรุดโทรม ยังไม่ได้รับการดูแลรักษาฟื้นฟูจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร ยังขาดการประสานงานในการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน ซึ่งในการต้อนรับนักท่องเที่ยว จะเป็นหน้าที่ของชุมชนเป็นหลัก แต่ภาครัฐยังไม่ได้ร่วมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร จังหวัดยังไม่ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ชุมชนนาถ่อนในการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ชุมชนยังมีโฮมสเตย์จำนวนไม่เพียงพอต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว เมื่อมีงานเทศกาลประเพณีของจังหวัด ของที่ระลึกของชุมชนยังไม่มีมีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ ทำให้มีของที่ระลึกจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ งบประมาณในการสนับสนุนทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวด้านต่างๆมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ขาดแคลนบุคลากรในการดูแลเรื่องเทคโนโลยี ขาดบุคลากรนำเที่ยวที่อยู่อาศัยในชุมชนตลอดเวลา ไม่มีจุดขายสินค้าของฝากของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง เป็นพื้นที่ของเอกชน ทำให้ไม่สามารถดูแลบริหารจัดการได้เท่าที่ควร และสถานที่จอดรถทัวร์ไม่เพียงพอ

5.2.3 โอกาส (Opportunities) พบว่า ชุมชนนาถ่อนตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างอำเภอเมืองนครพนม และอำเภอธาตุพนม ซึ่งเหมาะแก่การเป็นจุดแวะพักของนักท่องเที่ยว เป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์มีดีพรา จอบ เสียม จากเหล็กชั้นดี ขึ้นชื่อของจังหวัดนครพนม ถนนในหมู่บ้านลาดยาง และสามารถเชื่อมต่อไปยังชุมชนต่างๆได้สะดวก และเชื่อมต่อไปยังถนนสายนครพนม - สกลนคร และถนนสายนครพนม - ธาตุพนมได้สะดวก เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ตัวเมือง จึงมีที่พักโฮมสเตย์ที่มีราคาไม่สูงมาก ซึ่งสามารถสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนนาถ่อนได้ จะได้สัมผัสกับวัฒนธรรม ประเพณีของชนเผ่าไทกวน ซึ่งมีอัตลักษณ์โดดเด่นเป็นของตนเอง ชุมชนนาถ่อนมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว มีลำน้ำบังฮวก มีอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีความสวยงามพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว นโยบายของรัฐบาลที่ผลักดัน Soft Power ซึ่งชุมชนพร้อมที่จะดำเนินแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเป็น Soft Power ของประเทศไทย การก่อสร้างรถไฟรางคู่ สายขอนแก่น-นครพนม ที่จะตัดผ่านชุมชนนาถ่อน เป็นการเพิ่ม

ช่องทางในการเดินทางของนักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดมำดำเนินโครงการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครพนม ควรมีการพัฒนาความรู้ของชุมชนท่องเที่ยว และมีการพาศึกษาดูงานนอกสถานที่ของชุมชน

5.2.4 อุปสรรค (Threats) พบว่า ชุมชนมีการพัฒนาเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในหมู่บ้านลดน้อยถอยลง และไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนรุ่นหลังเท่าที่ควร การเดินทางเข้าสู่ชุมชนโดยรถประจำทางไม่สะดวกอย่างมาก เพราะต้องลงรถที่ทางเข้าชุมชน และเดินทางเข้ามาในหมู่บ้าน ซึ่งจะไม่ได้รับความไม่สะดวกสบายในการท่องเที่ยว ในชุมชนไม่มีรถพานักท่องเที่ยวเที่ยวในชุมชน มีเพียงแค่รถพ่วงข้างเท่านั้น ซึ่งบางครั้งไม่เพียงพอต่อความต้องการในแหล่งท่องเที่ยวบางที่ ไม่มีการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร เช่น บริเวณตีเหล็กแบบโบราณ ไม่มีการกำหนดเขตการเข้าชมให้ชัดเจน ซึ่งอาจเกิดอันตรายจากความร้อนแก่นักท่องเที่ยวได้ ขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขาดผู้นำเที่ยวที่เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศในการนำเที่ยว เช่น ภาษาอังกฤษ การกำหนดราคาต่อหัวของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเมื่อแบ่งปันส่วนแล้ว ไม่เพียงพอให้กับสมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนยังมีไม่มากพอ ทำให้บางครั้งสมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยว ต้องเตรียมการอย่างหนักในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

5.3 แนวทางและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ swot matrix การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนาถ่อน ตำบลนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม แล้วนั้น ซึ่งประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการระบุสถานการณ์จากการประเมินการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกโดยการนำจุดแข็งและจุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับโอกาสและอุปสรรคภายนอก เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางและยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน ตำบลนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม จากการวิเคราะห์ swot matrix ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนาถ่อน อำเภอดงหลวง จังหวัด นครพนม ดังต่อไปนี้

5.3.1 วิสัยทัศน์ คือ “มุ่งสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยวในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ”

5.3.1.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ชุมชนเข้มแข็ง มีกลยุทธ์ดังนี้ 1) การใช้กลไกของชุมชนในการร่วมกันบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวนาถ่อน 2) สร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนหวงแหนชุมชนของตนเอง และให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม 3) สร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการในพื้นที่ ในการให้บริการสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยว

5.3.1.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผู้คนสามัคคี มีกลยุทธ์ดังนี้ 1) ภาครัฐจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความสามัคคีของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และเชื่อมโยงกิจกรรมเข้ากับหน่วยงานภาครัฐเพื่อส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาครัฐและชุมชน 2) ในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวชุมชน ต้องมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว 3) เสริมเสริมให้สร้างการรับรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แก่คนในชุมชนในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

5.3.1.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 เทียวดีที่น่าถ่อน มีกลยุทธ์ดังนี้ 1) ปรับกลยุทธ์การท่องเที่ยว ด้วย “ท่องเที่ยว 5 ดี” คือ กินดี เทียวดี นอนดี ปลอดภัยดี สิ่งแวดล้อมดี เพื่อสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวแบบใหม่ให้กับชุมชน 2) จัดทำแผนเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวจากอำเภอข้างเคียง เพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด และปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนให้มีความน่าเยี่ยมชมมากยิ่งขึ้น 3) ปรับปรุงป้ายบอกทาง ป้ายประชาสัมพันธ์ โฮมสเตย์ ถนน ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว 4) จัดอบรมผู้นำเที่ยวของชุมชน เน้นองค์ความรู้ในการท่องเที่ยว และภาษาต่างประเทศ

5.3.1.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เชิดชูอนุรักษ์วัฒนธรรม มีกลยุทธ์ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้การฟ้อนบวงสรวงปู่ตาแสง เพื่อให้เยาวชนได้ใช้ในการฟ้อนรำในเทศกาลของชุมชน 2) ส่งเสริมการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ 3) ปลูกฝังและเผยแพร่วัฒนธรรม ตำนาน ประเพณีชนเผ่าไทกวานให้เด็กและเยาวชน ให้รับรู้มีความตระหนักถึงคุณค่าของชุมชน

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ การลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ และการดำเนินการจัดทำสนทนากลุ่มเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ โดยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

ชุมชนนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีศักยภาพในการพัฒนาการเป็นชุมชนท่องเที่ยวอย่างมาก ด้วยความมีทุนทางวัฒนธรรมที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน รวมถึงความเป็นชาติพันธุ์ที่เข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาด้านศักยภาพด้านการท่องเที่ยวยังมีความสำคัญ เช่น การปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การนำเที่ยวที่มีองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์กับชุมชน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากเอกชนในการสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการพัฒนา และการประชาสัมพันธ์ชุมชนท่องเที่ยวในเชิงรุก เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ในทางกลับกัน คนในชุมชนเอง ต้องมีจิตสำนึกร่วมและตระหนักถึงคุณค่าของการท่องเที่ยวชุมชน และมีความรู้สึกรักพัฒนาชุมชนของตนเองร่วมด้วย โดยใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ตนเอง ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพชรภรณ์ จันโหวาส และคณะ (2566) ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนชนมแปลก จังหวัดจันทบุรี พบว่าสิ่งดึงดูดใจ คือ ชุมชนชนมแปลกริมคลองหนองบัว มีภูมิปัญญาชาวบ้าน เอกลักษณ์ และวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่น่าสนใจมีความโดดเด่นที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ที่ ดงดาม แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ที่น่าสนใจพร้อมกับกิจกรรมที่มีทั้งความสนุก และความรู้ของชาวบ้านในชุมชน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนนาถ่อน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) ในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่าจุดแข็ง (Strengths) ชุมชนนาถ่อนมีวิถีวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นชนเผ่าไทกวาน ซึ่ง

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญก็มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม ซึ่งสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย มีป้ายบอกทางชัดเจน ซึ่งผู้นำในชุมชนและคนในชุมชนเองก็ต่างเห็นถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวชุมชน ทำให้การดำเนินการของชุมชนสามารถดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย โดยอาศัยความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชนเอง รวมไปถึงที่พัก อาหาร และเส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชนเองก็มีความโดดเด่น พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ จุดอ่อน (Weaknesses) แหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ยังคงต้องได้รับการดูแลมากขึ้น เพราะบางแห่งยังมีความทุรุดทุร ซึ่งยังต้องอาศัยการประสานงานจากภาครัฐและชุมชน ซึ่งในการประสานงานของทั้งสองยังไม่ดีนัก รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ของจังหวัดที่ยังไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์บ้านนาถ่อนเท่าที่ควรในเรื่องของที่พักในชุมชนยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการในช่วงเทศกาลประเพณีของชุมชนและจังหวัด ซึ่งมีความต้องการอย่างมาก ของที่ระลึกในชุมชนยังไม่มีมีความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์และจุดขายสินค้าที่ระลึกยังไม่มีในชุมชน ต้องได้รับการพัฒนาในส่วนนี้ และที่สำคัญชุมชนนาถ่อนยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการนำเที่ยว ทั้งทักษะในการนำเที่ยวและทักษะทางภาษาต่างประเทศ โอกาส (Opportunities) นโยบายของรัฐบาลที่ผลักดัน Soft Power ทำให้ชุมชนต้องปรับตัวให้การท่องเที่ยวรองรับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งอาศัยทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่มีอยู่ อีกทั้งชุมชนนาถ่อนมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทำให้เหมาะแก่การท่องเที่ยวอย่างมาก ในด้านของที่ตั้งของชุมชนนาถ่อนนั้นก็เป็นจุดกึ่งกลางของชุมชนอื่นๆ ซึ่งมีถนนลาดยางที่สามารถเชื่อมต่อกับชุมชนอื่นๆ ได้โดยง่าย ทำให้สามารถที่จะเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเข้ากับชุมชนโดยรอบได้โดยง่าย และภายในอนาคตจะมีรถไฟรางคู่ผ่านท้ายชุมชน ก็เป็นการสร้างโอกาสในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว อีกทั้งชุมชนนาถ่อนมีหน่วยงานราชการต่างๆ เข้ามาดำเนินโครงการอยู่เรื่อย ๆ ทำให้เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในการท่องเที่ยวชุมชนด้วย และอุปสรรค (Threats) ชุมชนนาถ่อนเหมือนกับชุมชนอื่นๆ ที่แต่ละชุมชนพัฒนาเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน กับชุมชนข้างนอกออกไปไม่ได้รู้สึกรักและหวงแหนในทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่มีอยู่ ทำให้ผู้ที่มามีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ และอีกอย่างที่เป็นอุปสรรคในการท่องเที่ยวชุมชนนั้นคือการเดินทางเข้าสู่ชุมชน ซึ่งผู้ที่เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง ก็จะไม่ได้รับความสะดวกสบาย อีกทั้งที่พักนักท่องเที่ยว เที่ยวโดยรอบในชุมชนยังเป็นรถพ่วงข้างอยู่ ซึ่งบางครั้งทำให้ไม่ได้รับความสะดวกสบายในการท่องเที่ยวชุมชนเมื่อนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่เข้ามาในชุมชน และอีกหนึ่งสิ่งคือความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งบางแห่งไม่ได้มีมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วงศ์ระวิทย์ น้อมทรัพย์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาแผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนปฐมอโคก อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม และได้วิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (threats) ของการท่องเที่ยวชุมชนปฐมอโคก พบว่าชุมชนต้องมีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชน และต้องอาศัยกระบวนการพูดคุยปรึกษาหารือ การรับฟังปัญหาที่มีอยู่นำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขในอนาคต และสอดคล้องกับ ธวัช เลหาอรุณทิพย์ (2565) ได้ศึกษา การศึกษา SWOT Analysis ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในอ.บางเลน จ.นครปฐม เพื่อการออกแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบใหม่ พบว่า รายได้จากการทำแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน สามารถจะสร้างผลประโยชน์และให้

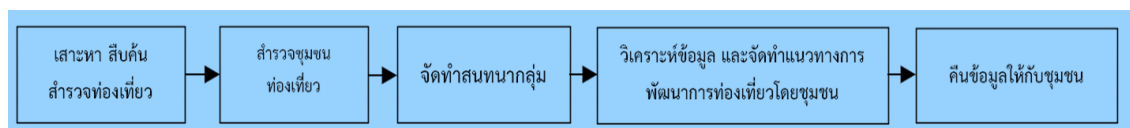
เกิดรายได้แก่คนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการจ้างงาน คนพาชม การรับจ้างถือส้มล่อบริการนักท่องเที่ยว ชุมและรายได้จากการขายอาหาร สินค้าและผลิตภัณฑ์ในชุมชน

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (threats) เพื่อนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาก่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยมีผู้วิจัยทัศนที่ว่า “มุ่งสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยวในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ” มีประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ชุมชนเข้มแข็ง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผู้คนสามัคคี ยุทธศาสตร์ที่ 3 เทียวดีที่นาก่อน ยุทธศาสตร์ที่ 4 เชิดชูอนุรักษ์วัฒนธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2559) ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2559 - 2568 (ASEAN Tourism Strategic Plan) ดังนี้ ทิศทางยุทธศาสตร์ที่ 1 : การยกระดับการแข่งขันของอาเซียนให้เป็นจุดหมายเดียวกันด้านการท่องเที่ยว (Single Tourism Destination) ซึ่งสอดคล้องในข้อ 1.4 การเพิ่มศักยภาพและความสามารถของทุนมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว กล่าวคือ การเตรียมความพร้อมทางด้านการพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยวให้พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวในทุกๆด้าน ทิศทางยุทธศาสตร์ที่ 2.1 : การยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นภาครัฐและเอกชนในห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยว (Tourism Value Chain) ซึ่งสอดคล้องในข้อ 2.1.1 พัฒนาและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการสร้างความปลอดภัยและส่งเสริมการรักษาความปลอดภัย ตลอดจนการให้ความสำคัญในการดูแลและบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวมรดก (Heritage Sites) ซึ่งสอดคล้องในข้อ 2.2.1 ร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องใน การสนับสนุนด้านความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัย และการคุ้มครองจุดหมายปลายทางหลักของอาเซียน

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาก่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ กล่าวคือ กระบวนการสร้างแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ หรือ ผู้วิจัยสามารถประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมตามแผนภาพดังนี้

7.1 การเสาะหา สืบค้น สำรวจชุมชนที่มีความพร้อมทางทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมสำรวจในเชิงพื้นที่ต่อไป

7.2 เมื่อได้ชุมชนเป้าหมายที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยต้องดำเนินการลงพื้นที่จริง เพื่อสำรวจชุมชน ว่ามีความพร้อมจริงหรือไม่ เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวหรือไม่

7.3 เมื่อสำรวจชุมชนเรียบร้อยแล้ว ต้องนัดหมายผู้นำชุมชน รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน มาสนทนากลุ่มเฉพาะ (focus group) เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของชุมชน เพื่อจัดเตรียมข้อมูลในการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

7.4 ผู้วิจัยต้องดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ มาสร้างแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนให้มากที่สุด

7.5 เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเรียบร้อยแล้ว จำเป็นต้องส่งต่อข้อมูลที่ไดให้กับชุมชน เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดนครพนม ยังไม่ให้การสนับสนุนและประชาสัมพันธ์ชุมชนนาก่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เท่าที่ควร ผลดังกล่าวเป็นข้อมูลให้ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด ต้องเร่งเสริมสร้างและบูรณาการ รวมถึงสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชนนาก่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 บริบทและศักยภาพของชุมชนนาก่อนมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่ยังไม่สมบูรณ์มากนัก ชุมชนต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประสานกับหน่วยงานในระดับจังหวัด เพื่อพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวให้มีศักยภาพในการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น

8.2.2 ชุมชนนาก่อนมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง ชุมชนต้องร่วมกันบริหารจัดการที่มีการประสานความร่วมมือจากภาครัฐ เพื่อให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์ และพร้อมที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวจากหลายหลายกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต

8.2.3 ชุมชนนาก่อนต้องมีความตระหนักรู้และร่วมแรงร่วมใจกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรในการท่องเที่ยวของชุมชนตนเอง รวมไปถึงต้องมีจิตสำนึกในการอาสาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและความกระตือรือร้นในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาก่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาให้ตรงต่อความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

8.3.2 ควรมีการศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มเติม เพื่อสร้างแนวทางในความร่วมมือของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

8.3.3 ควรมีการศึกษาถึงประสิทธิผลของแผนการท่องเที่ยวของชุมชนนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแผนการท่องเที่ยวของชุมชนในการจัดทำแผนงานในโอกาสต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). **จำนวนและรายได้นักท่องเที่ยวต่างชาติ รายเดือนปี 2558-2563P (ปรับปรุงจำนวนและรายได้ 2562)**. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2566. จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=625
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). **แผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2559 - 2568 (ASEAN Tourism Strategic Plan)**. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2566. จาก <https://www.mots.go.th/download/PolicyStrategy/2568-2559AseanTourismStrategicPlan.pdf>
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. (2563). **แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม พ.ศ.2561-2565**. นครพนม : สำนักงานจังหวัดนครพนม.
- ณัฐชนันท์ ปลายเนตร และศุภชัย ปลายเนตร. (2546). **เอกสารรวบรวมข้อมูลและประวัติชุมชนบ้านนาถ่อน ตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม**. นครพนม : วิทยาลัยธาตุพนม มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เพชรภรณ์ จันโหวาส, สุพาณี พ่วงก้อน, อมรรัตน์ กลิ่นสุมาลี, อธิป จันทรสุริย์ และ ขวัญณภัทร ขนออนคราม. (2566). **แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนชนมแปลงจังหวัดจันทบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 1(1). 65-77.
- วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์ เบญจรัตน์ ปฐมชัยวาลย์ อิดารัตน์ ราชสิงห์ สิริภัญญา ลิสม และสุภัญญา ทองแย้ม (2561). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนปฐมอโศก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2566. จาก <https://publication.npru.ac.th/jspui/handle/123456789/126>

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณา เมตตา และความอนุเคราะห์จากหลายๆท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางการศึกษาวิจัยอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และขอขอบคุณชุมชนนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ทั้งในส่วนของภาครัฐและคนในชุมชนที่กรุณาให้เก็บข้อมูลและช่วยเหลือในขณะลงพื้นที่ภาคสนาม ขอขอบพระคุณบิดา มารดาที่คอยสนับสนุนและส่งเสริมจนประสบความสำเร็จและขอบใจเพื่อนๆจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม และจังหวัดร้อยเอ็ด ที่คอยให้กำลังใจเสมอมา